

ПОЗОРИШТЕ.

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

ИЗЛАЗИ ЧЕТИРИ ПУТА ПРЕКО НЕДЕЉЕ. — СТОЈИ ЗА НОВИ САД 40, А НА СТРАНУ 60 НОВЧИЋА МЕСЕЧНО. —
ЗА ОГЛАСЕ НАПЛАЋУЈЕ СЕ ОД ЈЕДНЕ ВРСТЕ 3 И 30 НОВ. ЗА ЖИГ ОВАКИ ПУТ.

ЧЕСТИТАМ.

(Наставак.)

Мара (хода по соби). Шта да радим?
Еј, мужеви, мужеви, батина треба вама, а не добра жена!

Софка. Милостива госпоја!

Мара. Ћути!.. Шта си стала овде?
Немаш посла твога! (За себе). Шта да радим?

Софка. Идем, милостива госпоја! (Пође)

Мара. Куда ћеш? Куд си наумила?
(За себе). Шта да почнем?

Софка. Али, милостива госпоја...

Мара. Ћути! (За себе). Баш сам несретна!

Софка. Не говорим ни речи!

Мара. Шта не говориш, шта си стала?
Хоће л' бити једаред?

Софка. Хтела сам да кажем...

Мара. Та говори већ једаред!

Софка. Да је господин био код куће!

Мара. Дакле је био?

Софка. И питао за вас.

Мара. А шта си ти рекла?

Софка. Ја сам рекла, да не знам где сте,
на што се господин јако разљутио.

Мара. Нек се љути, то ми је баш мило.

Софка. И онда зграбио пиштоље...

Мара. Пиштоље?

Софка. И отрчао сав љутит, да се убије.

Мара. Да се убије?.. Шта ја урадих!
Због мене да се убије! Помагајте... Помагајте!

ПРИЗОР VII.

Спира и пређашњи.

Спира (с торбом у руци). Ја идем, ал' ћу јавити у „Застави“ и „Панчевцу“ како се поступа са народњацима.

Мара (опази га). Брзо, чича, ако Бога знате!

Спира (ладно). Та отићи ћу! Није потребе тако се журити!

Мара. Шта сте стали? Зар не знате да је крајње време!

Спира. Јеси ли чула! Тако терати људе, то је већ безобразлук!

Мара (скочи). Па шта ће вам та торба?
(Изтргне му је).

Спира. Но, то ми се допада! Буд ме тера, туд ми још ни торбе не да!

Мара (тура га). Али брзо, чича, за име Бога, на поље. Зар ви не разумете српски! Немојте губити времена у празним разговорима!

Спира. Но, још ни овако нису госта испратили, па с оваким одушевљењем!

Мара (изгура га). Брзо, чича, брзо!
(Оде за њим.)

ПРИЗОР VIII.

Софка за тим Стева.

Софка. Господе мој, шта ће још данас да буде! Ја од целог не разумем ништа! Боже опрости, тако ми изгледа, бао да су сви полудили! Не, ја овде дуже не могу

остати. Ја бежим из ове куће! (Потрчи вратима и насрнувши на Стеву дрегне и побегне натраг.)

Стева (улети у собу). Гром и пакао!.. Нигде их нема! Свуд сам их тражио, ал' све бадава! Побегоше! Она, моја Мара, коју толико волим, мене срамно остави! Та то је да човек искочи из коже, да полуди! (Опази Софку). Шта ти ту радиш?

Софка. Ништа! Идем одмах!

Стева. Куд идеш? Ваљда за њом, за мојом женом?

Софка. Да, господине!

Стева. Дакле ти знаш, где је моја жена? Говори, брзо говори, јер ћу те сад смлавити.

Софка. Немојте, милостиви господине, све ћу газати!

Стева. Говори, где је госпоја?

Софка. Где је сада, то не знам, ал' је мало час била овде!

(Наставиће се.)

МЛАДОСТ ДОСИТИЈА ОБРАДОВИЋА.

(Наставак.)

Добри отац Антоније! Био је криа, мазало, вице-кувар, војник, па кад се уверио да није ни за што, он се покалуђери. Од ових безазлених слугу божијих, којима је најнаметнија реч: „Живио отац игуман“, јако контрастује отац Василије, који с књигом у руци крај стола држи духовна „чте-нија“, али као што видимо не затвора уши од световних „збитија“ његовог брата по духу. Отац Василије је чист монах, — он је оличена хијерархијска амбиција, који назире прави значај свога сталежа, човек, који је и кадар и вољан да се дохвати старешинског „жезла“ па било то каквим му драго средствима, јер је довољно изучен да не би познавао начело своје западне браће по Христу: да цел освештава свако средство. Василије је сушта противност оној духовној животињи, што тако непријатно илуструје монашки сталеж, али је и он у ствари још непријатнија илустрација тога сталежа, и ми бисмо подруљиво ако не гњевно окренули своју главу од оваких несланих и пресланих заступника свете вере христове, да нам писац није изнео у игумну створење с човечијим атрибутима. Игуман Тодор је човек у духовној „ризичности“; човек истина ограничен, али у основу поштен. У њему ће наћи гледалац мерило за осталу браћу, који су чисти духовници из уверења, само с том разликом, што је код једних то уве-

рење продукт трансценденталне филозофије, код других последица ваздан празног желудца. Кад се Димитрије нађе у овом колу, природно ће прионуту игумну и тај игуман прима га на крају друге радње одиста за „џака“, по што му овај обећа свечано, да се не ће смејати кад чује како он чита. Млади се Димитрије успео на врхунац своје жеље, — пред њиме је отворена књижица — да богме духовна, и читав век. Млади исушеник пустио се целим напором млађане енергије своје у валовито море мисли — чисто спиритуалистичких мисли, које уче гледати спокојно како се тело дави у аскетизму, и које јадну материју заваркивају маштанијама вечите награде у оноm надчулном свету, што га новозаветни тумачи с тако живим бојама умедоше нацртати правоверном свету. Млади духовни занесењак већ подлеже бурном протесту своје материје, он пада у сред пустиње од глади, кад му писац шаље у помоћ рационализам у виду лепе шумарева „девојке“ Маре. Замагљеним чулима димитријевим ово се девојке приказује као анђео хранитељ, и он прима од ње храну и напитање; али ми не замерамо нахрањеном и напојеном пустињаку, што се примице поверљиво девојци и онда, кад га ова већ увери, да је Мара, шумарева кћи, од меса и крви, а не анђео. Димитрије почиње схватати, да има анђела

у сваком облику, и да они нису најгрђи, што нам их у женском облику црта наш сензуализам. Колико је пића марина оправила тело ђачетово, толико је рационалистичка мисао завитрала његовом душом. „И ја имам Бога, па нисам тако сетна и невесела као ти!“ — „А зар ти не љубиш никога кад хоћеш да се покалуђериш?“ — „Видиш како су тице веселе, како је поток весело, па лишће на дрвету, па све, све је весело на овоме свету!“ То је јуриш рационализма, свежег као поток, као цветак, као образичи марин, јуриш разбистрена у природи рационализма на тамјанисани идеализам; то је борба живог бујног света

против балзамисане лешине из минулог времена. Може ли ту когод не знати чија ће бити победа? Ми смо већ испрва погледали на карактер димитријев; рекли смо, да њега руководе само властита убеђења његова, и с тога се не чудимо, што се мори с Маром на крају треће радње, и обриче на захтевање игуманово, да ће јој бити учитељ. Да је учени искушеник тако добро умео читати у срцу човечијем као у „Требнику“, он би јамачно опазио неку инклинацију игуманову према младој девојци, али овако остаде му прикривено то, што је нама свима у очи пало.

(Наставиће се.)

Д И Ш С Т И Њ И.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Луда је.“) Драма у 2 радње, написао Мелвил, с немачког превео Д. Јоксиф. Ова је драма приказивана 7. марта о. г. Може се рећи на први поглед, да је сама ствар ове драме згоднија за комедију, за шаљиву игру, него за озбиљно глумовање. У опште су за комедију све приповетке, у којима је прича скупуљена око какве забуне, особито ако је та забуна по природи својој смешна, као што је у овом комаду. За то пре свега морамо замерити превађачу, што је узео преводити немачку озбиљну прераду, у место француског шаљивог ориџинала. Ако се игде незгодно осећа незграпна шапа немачког медведа, што треба да игра по веселој француској свирци а по природи својој не може: по највећма се то онажа, кад хоће, бајаги, да направљају Французе, као што је у овој мелвилевој комедији: „Elle est folle.“ У осталом тај наслов није добро преведен кад се каже „луда је,“ треба рећи „она је луда,“ што ће сваки признати ко чује ову причу: Млади племић, лорд Мексвел (Недељковић) и сер Т. Вилкенс (Рашић) племићки пропалица, заиђу довећи у потес непознатог суседа. Пропалица се тузи свом богатом пријатељу, како му рођак — луд Харлеј (Суботић) не ће више да плаћа дугова. Мексвел се врло тиче, де је Харлеј. Вилкенс мисли да је у Паризу. Међу тим никако да дознаду ко је господар летњиковца, до ког су стигли, па ни од самог доктора Јолака, који баш долази из Лондона у замак, те одоше незадовољени. По том изиђе

из куће господар — лорд Харлеј, поздравил доктора, а па питање, што га је звао, каже, да му је жена Леди Ана (Маринковићка) — луда. Међу тим се покаже, да није она луда, већ да је он сам полудио, у мисли, да је неког прељубника своје жене, који га је свуда пратио, бацио у море. Кадгод ко спомене штогод, што би га на то сећало, дође му лудило. На послетку се открије тајна, да је тај прељубник Мексвел и да није он ишао за харлејовом женом, већ за синовицом Нелом (Л. Маринковићева.) То излечи Харлеја, Мексвел узме Нелу, сви су срећни. За што је Харлеј полудио, то нам је јасно: ал' како је могао помислити, што он, ал' и сам чувени доктор Јолак, да је леди Ана збиља луда, то нам је сувише — лудо. То нас оправдава да и овом приликом позовемо наше превађаче, да никад не преведе друкчије, до само с ориџинала.

Са глумачке стране морамо свој вечерашњи венац дати Марку Суботићу, који нас је истином своје мимике и декламације задовољио. Но није ни Маринковићка заостала иза њега, која је, особито у појави де замењује Нелу, развила пред нама све поузданије покрете по лествицама осећаја. Л. Маринковићева је својом безазленошћу врло угодно зачинила озбиљност остали слика, међу којима је Јолак бранијев нека разблажна свеза, час преланута заразом болесне маште харлејеве, час ведрином пелине безазлености, по павек постојан, човек науке, носећи другима топлоте а сам остаје ладан. — 3 —

Издаје управа српског народног позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

ПРЕТПЛАТА

ПРЕДСТАВА 40.

БРОЈ 26.

У НОВОМЕ САДУ У УТОРАК 14 МАРТА 1872

У НОВОЈ ПОЗОРИШНОЈ ДВОРАНИ

У СЛАВУ СТОГОДИШЊЕГ ДАНА ПРВЕ ПРЕДСТАВЕ У БРАУНШВАЈГУ:

ЕМИЛИЈА ГАЛОТИЈЕВА.

ЖАЛОСНА ИГРА У ПЕТ РАДАЊА, ОД Б. Ј. ЛЕСИНГА, ПРЕВЕО ВЛАДАН АРСЕНИЈЕВИЋ.

О С О Б Е :

Емилија Галотијева	К. Савићева.
Одоардо Галотија, отац јој	В. Марковић.
Клаудија, мати јој.	Ј. Поповићева.
Хеторе Гонзага, кнез од Гвастале	Недељковић.
Маринелија, кнежев коморник.	Суботић.
Камило Рота, кнежев већник	Лукић.
Контџа, сликар.	Станчић.
Гроф Апијанија	Лесковић.
Грофица Орзина	Ј. Маринковићка.
Собар кнежев.	Хаџић.
Батиста, маринелијев слуга	Бунић.
Пиро, галотијев слуга	Соколовић.
Анђело	Пешић.

У четвртак 10 марта: „МЛЕТАЧКИ ТРГОВАЦ.“ Позоришна игра у 4 радње, од В. Шекспира, превео Ј. Петровић, за српску позорницу удесио А. Хаџић.

Од „Зборника позоришних дела“ изашле су две свеске. У првој је свесци „Школски надзорник“, а у другој „Шаран.“ Свака од тих свезака стоји 20 новч. аустр. вредн. и може се добити обдан у позоришној писарници и у вече на каси.

Г. В. МАРКОВИЋ ЧЛАН НАРОДНОГ ПОЗОРИШТА У ЗАГРЕБУ У УЛОЗИ ОДОАРДА ГАЛОТИЈЕ КАО ГОСТ.

ПОЧЕТАК У 7 А СВРШЕТАК У 10 САХАТА.